DEVELOPING STUDENT'S CREATIVITY VIA ROMANIAN LANGUAGE AND LITERATURE

Elena Lucia Mara
Prof. PhD., Lucian Blaga University of Sibiu

Abstract: In the field of didactic creativity, the man from the chair has an important role. Each teacher wishes to prepare his students thoroughly, so he can tend to achieve exceptional lessons characterized by maximum efficiency. It is based on both its professional training and permanent improvement, and by solving in each lesson, practical problems of teaching-learning activity, active and exciting lessons, lessons in which students are stimulated to think, - develop imagination, develop their creative spirit. The creative behavior does not only appear in the lesson, it comprises three essential moments: conceiving the lesson, its actual development, evaluating the results obtained through its development. At the stage of conceiving his lesson, in addition to the training acquired in the school and the experience gained with the students, the teacher analyzes different opinions and ideas, variants of didactic strategies, taking into account the level of pupils' training and the potential of the class, of each pupil in part and it is decided on the didactic models he wants to follow. The teacher determines whether he can use: a well-known didactic model of general didactics without modification, a didactic model for making changes, a completely new didactic model.

Keywords: creativity, development, theacher, language, methods

"Fără creativitate nu există soluţii la probleme, nu există o viziune a viitorului, nu există găsirea oportunităţilor şi fructificarea lor, nu există alternative, nu există exprimarea fiinţei uane la întregul ei potenţial." Pera Novacovici. Progresu l culturii şi civilizaţiei depinde în mod fundamental de procesul creator. Creativitatea reprezintă un proces deosebit de complex, fiind expresia organizării optime a unor factori de personalitate diferiţi. Termenul de creativitate (creativity") a fost introdus de psihologul american Gordon.W.Allport, în 1937 şi s-a impus, mai apoi, în literatura de specialitate prin numeroase studii şi lucrări care i-au fost consacrate. Termenul de creativitate a fost cuprins în dicţionarele de specialitate după anul 1950. Până atunci, manifestările de creativitate au fost evidenţiate cu ajutorul unor termeni ca, inspiraţie, talent, supradotare, geniu, imaginaţie sau fantezie creatoare. Prin urmare, între anii 1960-1970 au loc numeroase studii privind creativitatea.

Datorită complexităţii extraordinare a acestui fenomen, dar şi a diversităţii domeniilor în care se realizează creaţia, nu există o definiţie clară a conceptului de creativitate. Ana Stoica Constantin afirmă că în prezent ,,conceptul de creativitate nu este clar definit, deşi cumulează peste o sută de definiţii" (1). Alexandru Roşca defineşte creativitatea în sens restrâns ca "activitate sau proces care duce la un produs caracterizat prin noutate sau originalitate şi valoare pentru societate". (2) După Paul Popescu-Neveanu ,,creativitatea presupune o dispoziţie generală a personalităţii spre nou, o anumită organizare (stilistică) a proceselor psihice în sistem de personalitate". (3) Scopul studierii disciplinei Limba şi literatura română în perioada şcolarităţii obligatorii este acela de a forma progresiv un tânăr cu o cultură comunicaţională şi literară de bază, capabil să înţeleagă lumea din jurul său, să comunice şi să interacţioneze cu semenii exprimându-şi gânduri, stări, sentimente, opinii etc., să fie sensibil la frumosul din natură şi la cel creat de om, să-şi utilizeze în mod eficient şi creativ capacităţile proprii pentru rezolvarea unor probleme concrete în viaţa de zi cu zi, să poată continua în orice fază a existenţei sale procesul de învăţare(4). Pedagogul Ioan Cerghit susţinea ideea că "metodologia didactică constituie un câmp larg de afirmare a creativităţii pedagogice, că ea rămâne în permanenţă deschisă la experienţa zecilor de mii de cadre didactice al căror spirit de

BDD-A29449 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:41:52 UTC)

iniţiativă şi originalitate oferă garanţia unei infinite posibilităţi de exprimare proprie, de adecvare sau de găsire a unor soluţii metodologice particularizate." (5) Rolul cel mai important în depistarea, stimularea şi finalizarea creativităţii îl ocupă şcoala. Astfel şcoala contemporană trebuie să fie centrată pe elev, oferindu-i posibilitatea de dezvoltare la maxim a capacităţilor şi aptitudinilor creatoare prin procesul învăţării. Cercetările în domeniul creativităţii au arătat că există interacţiune între creativitate, inteligenţă, randament şcolar, conţinutul învăţământului şi rezultatele învăţării.

În domeniul creativităţii didactice un rol important îl are omul de la catedră. Fiecare învăţător doreşte să-şi pregătească temeinic elevii, de aceea el poate să tindă spre realizarea unor lecţii de excepţie, caracterizate prin eficienţă maximă. Acesta se bazează atât pe pregătirea sa profesională cât şi pe o perfecţionare permanentă, punându-şi şi rezolvând în fiecare lecţie, probleme de realizare practică a activităţii de predare-învăţare, lecţii active şi antrenante, lecţii în care elevii sunt stimulaţi să gândească, să-şi dezvolte imaginaţia, să-şi dezvolte spiritul creative. Comportamentul creator nu apare numai la lecţie, el cuprinde trei momente esenţiale: conceperea lecţiei, desfăşurarea ei propriu-zisă, evaluarea rezultatelor obţinute prin desfăşurarea ei. În etapa conceperii lecţiei sale, pe lângă pregătirea dobândită în şcoală şi experienţa acumulată cu elevii, învăţătorul analizează diferite opinii şi idei, variante de strategii didactice, ia în considerare nivelul de pregătire al elevilor şi potenţialul clasei, al fiecărui elev în parte şi se decide asupra modeluli didactic pe care vrea să-l urmeze. Învăţătorul stabileşte dacă poate folosi: un model didactic cunoscut din didactica generală fără modificări, un model didactic la care aduce modificări, un model didactic complet nou.

Astfel, învăţătorul selecţionează conţinutul de informaţii, alege cele mai potrivite metode şi procedee didactice, alege mijloace de învăţământ şi stabileşte modalitatea de integrare în stuctura lecţiei. Etapa conceperii lecţiei este una foarte importantă pentru învăţător fiindcă aici se manifestă cele mai importante atribute ale creativităţii. Aici îşi poate dovedi forţa gândirii creatoare, a imaginaţiei novatoare, nivelul pregătirii sale, dorinţa de a desfăşura o activitate didactică creatoare. Vorbind de pregătirea învăţătorului pentru lecţie, Marian Bejat distingea "o muncă pregătitoare, care cuprinde experieţa de viaţă şi instrucţia generală, una legată de experienţa artistică, ştiinţifică sau tehnică de instrucţie în specialitate şi o muncă de pregătire specială, documentare, schiţe, însemnări." În domeniul comportamentului creativ, în ceea ce priveşte metodologia se pot alege cele mai potrivite metode şi procedee în funcţie de obiectivele propuse. Alegerea este impusă de elevi, de posibilităţile lor intelectuale, de experienţa didactică pe care o avem. De aici rezultă şi necesitatea cunoaşterii elevilor cu care se lucrează, cunoaştere ce se înscrie ca element al comportamentului creator al învăţătorului. În procesul învăţării sunt angajaţi un număr de factori dintre care patru sunt hotărâtori: **învăţătorul, conţinutul informaţional, elevul şi tehnologia didactică.** În etapa desfăşurării lecţiei comportamentul creator se află la întâlnirea forţei inventivităţii şi fanteziei sale cu inventivitatea, sensibilitatea, fantezia celor cu care colaborează în desfăşurarea lecţiei: elevii. Acum se poate evidenţia relaţia dintre învăţător şi elevi, care vor fi neaparat de colaborare, umanitate şi înţelegere.

Etapa evaluării, în care învăţătorul îşi face bilanţul realizărilor, poate afirma sau infirma strategia didactică, modelul didactic la care învăţătorul s-a oprit. Trăsăturile esenţiale ale activităţii creatoare sunt: noutatea, originalitatea, ingeniozitatea şi valoarea teoretică sau practică. Necesitatea formării unor elevi creativi, independenţi, capabili de a lua decizii decurge şi din finalităţile învăţământului primar formulate în Legea învăţământului. După gradul de originalitate, Irving Taylor a identificat cinci tipuri de creativitate: ***creativitatea expresivă*** - este forma fundamentală a creativităţii care nu este condiţionată de nici o aptitudine, se manifestă la toţi oamenii şi îndeosebi la copil fiind cel mai uşor de surprins în desenele copiilor. Caracteristicile principale ale acestui nivel al creativităţii sunt spontaneitatea şi libertatea de exprimare. C**reativitatea productivă** este nivelul specific tehnicienilor pentru că presupune însuşirea unor deprinderi care permit îmbunătăţirea modalităţilor de exprimare a creaţiei. Produsele nu sunt diferite de cele ale altor oameni, dar pentru persoana respectivă înseamnă noutate. Vom spune că este nivelul mediu, obişnuit al creativităţii umane. C**reativitatea inventivă** - este cea care se valorifică prin invenţii şi descoperiri şi care pune în evidenţă capacitatea de a sesiza relaţii noi şi

BDD-A29449 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:41:52 UTC)

neobişnuite, căi noi de interpretare a unor realităţi cunoscute. Creatorul a descoperit sau elaborat ceva nou. Aceasta implică „perceperea unor relaţii noi şi neobişnuite între părţi care înainte erau separate”. C**reativitatea inovativă** - presupune înţelegerea profundă a principiilor fundamentale ale unui domeniu şi apoi modificarea decisivă a abordării unui anumit fenomen. Vorbim în acest caz de inovaţii, care reprezintă aporturi semnificative şi fundamentale într-un domeniu. C**reativitatea emergentă** - este nivelul suprem al creativităţii la care ajung foarte puţini indivizi şi presupune descoperirea unui principiu, a unei idei care să revoluţioneze un întreg domeniu al cunoaşterii. Este cazul, de exemplu, a principiului evoluţionist al lui Darwin sau a teoriei relativităţii a lui Einstein. Acest nivel este cel mai greu de înţeles şi de explicat, iar cei ce ating acest nivel sunt calificaţi drept genii. Cercetătorii în domeniul creativităţii au avut în vedere cele trei dimensiuni complementare ale creativităţii: **potenţialul creativ, procesul creativ şi produsul creativ.** Mult timp s-a cosiderat creativitatea ca fiind un atribut al inteligenţei. Din studiile şi cercetările realizate pâna în prezent putem defini creativitatea drept o dispoziţie generală a personalităţii spre nou. Din datele cumulate până acum rezulta două teze si anume: fiecare copil dispune de un potenţial creativ; potenţialul creativ poate fi stimulat, antrenat.

Pornind de aceste două premize se pot contura două planuri în care putem acţiona pentru a stimula potenţialul creativ al elevilor şi anume: în primul rând climatul de lucru şi în al doilea rând caracterul sarcinilor de lucru. Când vorbim despre climatul de lucru ne referim atât la desfăşurarea orelor de curs în cadrul activităţilor şcolare cât şi ambianţa mediului familial. Mulţi părinţi consideră activitatea şcolară a copilului ca pe o obligaţie de a avea note bune (sau cele mai bune) nu ca pe o activitate de cunoaştere şi satifacţie a cunoaşterii. Mulţi copii izbucnesc în plâns în momentul în care nu ştiu răspunsul la o întrebare de teamă de a nu fi certaţi şi etichetaţi cu o notă rea. Alături de profesori şi părinţii au un rol foarte important în a dezvolta potenţialul creativ al copilului. Asfel părinţii, alături de profesori au obligaţia de a încuraja copilul să capete încredere în forţele proprii, să-şi manifeste curiozitatea, spontaneitatea, să lucreze independent, să simtă bucuria activităţii şi nu teama în caz de nereuşită. Pe altă parte un rol foarte important îl are şi climatul în care se desfăşoară orele de curs cât şi relaţia profesor-elev, atitudinea acestuia în clasă cât şi în afara ei.

La orice nivel s-ar manifesta, creativitatea se exprimă printr-un produs final: o lucrare tehnică, un desen, o poezie, o expoziţie. Produsele creativităţii pot fi caracterizate din punctul de vedere al noutăţii şi valorii lor. Deoarece nici creativitatea nu are o definiţie bine conturată, nici criteriile prin care putem defini un produs creativ nu sunt criterii de evaluare definitivă. Aceasta nu înseamnă că nu există criterii relevante prin care să putem deosebi activitatea creatoare de cea reproductivă. Criteriile cel mai des întâlnite prin care putem aprecia un produs creativ sunt: noutatea, unicitatea, originalitatea, valoarea, utilitatea socială. **Noutatea**-un produs este nou dacă nu este o simplă reproducere a unor produse realizate anterior. **Originalitatea**- capacitatea subiectului de a oferi răspunsuri neuzuale la problemele ridicate. Un produs original poate fi raportat fie la scara unei comunităţi, fie la scară individuală. **Unicitatea**- reprezintă modul unic de rezolvare a unei probleme. **Valoarea**-un produs este valoros dacă prin el se rezolvă o problemă importantă pentru cea ce crează sau pentru întraga societate. **Utilitatea socială**- eficienţa produselor şi valoarea lor din punct de vedere social.

Produsul final este cea mai cunoscută formă de evaluare a crativităţii elevilor. Aşadar, el trebuie să fie nou, original şi de valoare pentru societate. Procesul creaţiei nu poate fi analizat separat de personalitatea creativă. Este ştiut că personalitatea ne influenţează comportamentul, aspiraţiile, modurile în care ne organizăm. Implicit personalitatea influenţează şi manifestările creatoare. Persoanele creative posedă unele caracteristici care le deosebesc de persoanele mai puţin creative. Unii cercetători au întocmit o listă cu caracteristici tipice pentru persoane creative. În viziunea lor acestea ar fi: curajos în convingeri; curios, cercetător, intuitive; independent în judecată; preocupat de sarcinile care i se dau; idealist, doritor să-şi asume riscuri. Elevii creativi dau dovadă de îndrăzneală, de spirit de contrazicere, de libertate în manifestarea lor.

BDD-A29449 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:41:52 UTC)

Alţi cercetători consideră ca factor cheie în performanţa creativă o singură trăsătură şi anume: **motivaţia.** Fără motivaţie nu există punct de plecare în actul creativ. Motivaţia este cheia succesului în actul de predare-învăţare atât pentru profesori cât şi pentru elevi, devenind fundamentul pe care se construieşte succesul educaţional. Sarcina cea mai dificilă a cadrelor didactice este aceea de a dirija motivaţia elevilor spre activităţile de învăţare. Astăzi, a motiva elevul pentru a învăţa devine dezideratul principal al cadrelor didactice, al părinţilor şi al comunităţii în general. Mulţi cercetători acordă o importanţă deosebită **atitudinii creatoare**, ca dimensiune a personalităţii creative. Creativitatea este o calitate care se dezvoltă în timp, prin exerciţiu. Toţi putem fi creativi, depinde doar de noi cum ne folosim de acest avantaj şi mai ales cum valorificăm această calitate. Cele mai importante atitudini creative sunt: încredere în forţele propria, curiozitatea, abordare constructivistă, optimism, curajul de a merge dincolo de certitudini.

Fiind o dimensiune atât de complexă, asupra individului acţionează o serie de factori extrem de diverşi atât ca natură cât şi ca structură şi valoare. Factorii creativităţii pot fi interni şi externi, fiecare dintre ei având efecte stimulative sau inhibitive asupra creativităţii. **Factorii socio-educaţionali** sunt legaţi de nivelul educaţional, de prezenţa sau absenţa influenţelor educative ale familiei, procesului de învăţământ, colectivelor de munca**.** Adeseori, pot apărea o serie de factori care pun piedici atât în calea dezvoltării creativităţii, cât şi în ceea ce priveşte manifestarea ei pe diferite planuri. Apariţia acestor factori de blocaj trebuie prevenită din timp sau aceştia trebuie înlăturaţi cât mai repede. **Blocaje culturale şi sociale** se referă în primul rând la conformism, acea tendinţă a oamenilor de a purta şi a gândi la fel. Cei cu idei neobişnuite sunt priviţi cu suspiciune şi chiar cu dezaprobare. **Blocaje emoţionale.** Teama de a nu greşi, teama de a nu fi ridicol, teama de a fi diferiţi de ceilalţi, timiditatea pot împiedica pe cineva să se exprime şi să dezvolte un punct de vedere neobişnuit. Actul de creaţie este o muncă dificilă şi de lungă durată, de aceea mulţi se descurajează imediat. **Blocaje metodologice.** Ne confruntăm cu o rezistenţă la schimbare, o rigiditate a algoritmilor anteriori. De obicei, într-o problemă încercăm să folosim un algoritm, şi deşi nu pare potrivit, tindem a stărui în loc să căutăm altceva. Şcoala nu trebuie să se limiteze doar la a transmite cunoştinţe şi a-I face pe elevi să evite eşecul şcolar ci trebuie să-şi asume rolul de a-i ajuta să-şi descopere propriile aptitudini, propriile calităţi. Sistemul nostru de învăţământ nu numai că nu încurajează, ci uneori chiar inhibă activităţile creatoare ale elevilor la clasă, prin cultivarea unui comportament stereotip.

În mediul şcolar întâlnim factori inhibatori care ţin de profesori, de elevi dar şi de sistemul de învăţământ. **Factori ce ţin de profesori -** transmiterea în permanenţă a cunoştinţelor de-a gata construite, accentul pus pe reproducere, lipsa de flexibilitate şi de toleranţă faţă de răspunsurile personale ale elevilor, într-o altă formă decât cea predată, considerându-se că elevul nu a învăţat lecţia; sancţionarea curajului de a pune întrebări, accentul pe cantitate şi nu pe calitate în furnizarea şi reproducerea cunoştinţelor din partea elevului, evitarea folosirii metodelor interactive de stimulare a creativităţii pentru a nu crea „dezordine” în clasă, instaurarea în clasă a unei atmosfere tensionate, stresante, mai ales atunci când se face recapitularea sau verificarea cunoştinţelor. **Factori ce ţin de elevi:** zestrea sa nativă, mediul stimulativ sau nestimulativ din care provine, particularităţi de personalitate, tendinţa spre conformism, frica de ridicol, timiditate, lipsa încrederii în sine, lipsa de comunicare cu cei din jur, să fie motivaţi pentru a învăţa. **Factori ce ţin de sistemul de învăţământ**: supraîncărcarea programei şcolare, neclaritatea obiectivelor, manualele alternative ce propun modalităţi diferite de abordare a curriculumului, tehnologia didactică, tehnologia cunoaşterii elevilor, sistemul de evaluare, subfinanţarea sistemului de învăţământ.

Plecând de la ideea că orice copil poate fi creativ, consider creativitatea educabilă încă de la vârsta preşcolară în condiţiile în care educatoarele sunt preocupate de crearea unui climat corespunzător activităţii, de realizarea de corelaţii interdisciplinare, realizând astfel că învăţământul preşcolar este prima treaptă în acţiunea de formare a omului, având menirea de a-l forma sub aspect psiho-intelectual, socio-afectiv, făcându-i astfel trecerea mai uşoară spre activităţile de tip şcolar. În perioada preşcolară, imaginaţia copilului începe să se antreneze în diverse activităţi creatoare prin intermediul cărora copilul îşi dezvoltă pentru prima dată aptitudinile. **Vârsta şcolară mică** este

BDD-A29449 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:41:52 UTC)

perioada ce se caracterizează printr-un potenţial creativ ce trebuie valorificat, dezvoltat şi stimulat. La această vârstă copilul este foarte receptiv, curios la tot ceea ce este nou dând dovadă de fantezie şi imaginaţie. Aceste elemente trebuie puse în valoare prin diverse metode ce vor avea ca efect stimularea şi dezvoltarea creativităţii. Creativitatea poate fi educabilă de la vârste foarte mici. Pentru a reuşi educarea creativităţii trebuie să ştim clar ce obiective să urmărim. Educarea creativităţii la copiii de toate vârstele, presupune atingerea următoarelor obiective cu caracter general: formarea unei atitudini pozitive faţă de progres, faţă de elementele de noutate şi faţă de introducerea acestora în propriile acţiuni; pregătirea lor pentru a accepta noul ca un indiciu al progresului, al inovaţiilor şi al creativităţii umane; încurajarea manifestărilor elevilor caracterizate prin caracter şi rezultate originale; formarea şi dezvoltarea aptitudinilor şi capacităţilor de a crea, de a regândi strategiile de lucru şi de a le integra în sisteme dinamice, flexibile şi eficiente; formarea şi dezvoltarea capacităţilor creative, a capacităţilor de a realiza ceva nou: conexiuni, idei, teorii, modele ideale sau materiale, produse materiale etc.

În esenţă, profesorul este cel care trebuie să depună eforturi susţinute pentru a forma şi dezvolta comportamente creative la elevii cu care lucrează. El este cel care coordonează activitatea elevilor, având la îndemână o gamă largă de modalităţi şi mijloace de stimulare şi dezvoltare a procesului creativ. Prin învăţarea creativă, profesorul nu urmăreşte neaparat a face din fiecare copil un geniu ci de a face din fiecare copil un participant activ la procesul de învăţare, să devină coautor, alături de el, în propria formare. **Rolul cadrului didactic** este acela de a-l conduce pe elev în descoperirea adevărurilor despre lucruri şi fenomene, de a pătrunde în sensurile multiple ale lucrurilor, de a-şi pune întrebări suplimentare, de a încorpora date cunoscute în experienţa proprie, ca apoi să ştie să valorifice ceea ce a învăţat.

Dacă ne punem întrebarea „De ce este necesară creativitatea?”, răspunsul este simplu: un individ creativ găseşte imediat o rezolvare a problemei deci este o sursă de dezvoltare a societăţii, un factor de progres, iar o minte creativă, descoperită timpuriu, dezvoltată şi stimulată pe calea creativităţii va însemna un câştig pentru viitorul comunităţii. Şcoala şi factorii educaţionali deţin un rol prioritar în depistarea, stimularea şi dezvoltarea creativităţii elevilor. Dacă şcoala nu ţine cont de inteligenţa, de particularităţile şi abilităţile cu care aceştia păşesc pragul şcolii, dacă nu valorifică şi dezvoltă dozat şi diferenţiat aceste abilităţi într-un cadru bine organizat şi strategic, elevii nu vor putea răzbate cu succes prin problemele şcolii şi nu vor face faţă unei societăţi aflate în continuă schimbare. O importanţă deosebită în acest proces de stimulare şi dezvoltare a creativităţii o are procesul de evaluare. Fiind o activitate de autoreglare atât pentru elevi, cât şi pentru profesori, evaluarea trebuie să susţină şi să stimuleze activitatea de predare-învăţare.

Limba este tezaurul cel mai preţios pe care îl moştenesc copiii de la părinţi, depozitul cel mai sacru lăsat de generaţiile trecute şi care merită să fie păstrat cu sfinţenie de generaţiile care îl primesc. Limba română este limba oficială a statului român independent, iar însuşirea ei corectă de către cetăţeni, devine pe lângă o necesitate, o datorie patriotică. În toate planurile de învăţământ limba română figurează pe primul loc, ca o recunoaştere a statutului ei de disciplină fundamentală de învăţare şi ca o disciplină integratoare. Între limbă şi gândire există o strânsă legătură, deci învăţarea şi cultivarea limbii nu este doar un scop în sine, ci o modalitate de a asigura dezvoltarea armonioasă a individului, pregătirea lui pentru o viaţă economică, socială şi culturală adecvată. Fără însuşirea corespunzătoare a limbii române nu poate fi concepută evoluţia viitoare a şcolarilor, pregătirea lor corespunzătoare la celelalte obiecte de învăţământ.

Unul din obiectivele fundamentale ale **studierii limbii române** este însuşirea şi aplicarea normelor de vorbire şi scriere corectă a limbii române, folosirea corectă a vocabularului limbii literare, formarea omului în perspectiva integrării lui în societate. Disciplina Limba şi literatura română deţine rolul cel mai important în formarea personalităţii elevilor, în formarea unor deprinderi şi abilităţi necesare învăţării pe tot parcursul vieţii. Ca limbă maternă, limba română se însuşeşte spontan încă din primii ani de viaţă, în cadrul convieţuirii sociale, în relaţiile dintre adulţi şi copii şi chiar în relaţiile dintre copii şi copii. La vârsta de cinci-şaşe ani copilul stăpâneşte intuitiv regulile gramaticale, care îi asigură, în limitele vocabularului acumulat, posibilitatea de comunicare,

BDD-A29449 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:41:52 UTC)

adică de a înţelege şi a se face înţeles cu ajutorul limbajului. "O cerinţă a învăţării este aceea de a se ţine seama de calitatea sistemului lingvistic achiziţionat de elevi înaintea şcolarităţii. De la începutul şcolarităţii este necesară abordarea limbii ca sistem, astfel studiul limbii materne trebuie să cuprindă în egală măsură cunoştinţe şi exerciţii aplicative, care privesc deopotrivă corectitudinea exprimării şi cultivarea lexicului."

Ideile reformei învăţământului din ţara noastră se raportează la finalităţile de perspectivă ale sistemului de învăţământ, la tendinţele actuale şi la criteriile internaţionale general acceptate în domeniul reformei curriculare. Actualul curriculum al învăţământului primar este împărţit în două cicluri curricular: ciclul achiziţiilor fundamentale şi ciclul de dezvoltare. **Ciclul achiziţiilor fundamentale** cuprinde clasa pregătitoare şi clasele I şi a II a şi are ca obiective majore acomodarea copilului la cerinţele sistemului şcolar şi alfabetizarea iniţială. "Alfabetizarea iniţială este un concept modern şi nu trebuie confundat cu învăţarea alfabetului. Pentru realizarea lui, trebuie să urmărim patru direcţii de acţiune, aflate în strânsă interdependenţă cum ar fi:

- asimilarea elementelor de bază ale principalelor limbaje convenţionale: citit-scris, calcul aritmetic;
- stimularea copilului în vederea perceperii, cunoaşterii şi stăpânirii mediului apropiat;
- stimularea potenţialului creative al copiului, a intuiţiei şi a imaginaţiei;
- formarea deprinderilor şi a motivării pentru învăţare, înţeleasă ca o activitate permanentă şi socială a copilului."

Ciclul de dezvoltare are ca obiectiv major formarea capacităţilor de bază necesare pentru continuarea studiilor. Aceast ciclu vizează dezvoltarea achiziţiilor lingvistice, a competenţelor de folosire a limbii române. Noul curriculum de Limba şi literatura română stabileşte ca obiectiv central al studiului acestei discipline în învăţământul primar "dezvoltarea competenţelor de comunicare orală şi scrisă a copiilor, precum şi familiarizarea acestora cu texte literare şi nonliterare, semnificative din punct de vedere al vârstei de 6/7-10/11 ani. Se urmăreşte, totodată, structurarea la elevi a unui ansamblu de atitudini şi motivaţii care vor încuraja şi spijini ulterior studiul limbii şi literaturii române." Rolul profesorului de învăţământ primar este hotărâtor în formarea personalităţii elevului.Conform notelor de prezentare a programelor de limba şi literatura română, profesorul,în actul de predare -învăţare trebuie să-şi propună formarea unor elevi cu o cultură comunicaţională şi literară de bază, capabili să comunice şi să interacţioneze cu semenii, să-şi utilizeze în mod eficient şi creativ capacităţile proprii pentru rezolvarea unor probleme concrete din viaţa cotidiană. Una din cerinţele majore ale învăţământului modern este aceea a formării la elevi a deprinderilor de studiu individual, care să fructifice capacitatea de a gândi şi acţiona liber şi creativ. Bunul mers al procesului de învăţământ şi rezultatele obţinute depind de metodele utilizate. Modificările aduse în ultimul timp sistemului de învăţământ au avut ca rezultat apariţia unor noi metode dar şi dezvoltarea celor deja existente. Metodele didactice reprezintă un ansamblu de procedee şi mijloace integrate la nivelul unor acţiuni implicate în realizarea obiectivelor pedagogice. Etimologia cuvântului delimitează semnificaţia termenului: metodă, în limba greacă, înseamnă cale spre (odos = cale, metha = spre). În activitatea didactică metoda este o cale pe care profesorul o urmează pentru a-i face pe elevii săi să ajungă la realizarea sarcinilor precizate; este până la urmă calea pe care profesorul o parcurge pentru a da posibilitatea elevilor săi să găsească ei singuri, adeseori, calea proprie de urmat în procesul învăţării.

Dacă în învăţământul tradiţional, principalele metode le constituie conversaţia, explicaţia, observaţia, expunerea, demonstraţia, transmiterea de cunoştinţe, metode centrate mai mult pe activitatea profesorului şi având ca efect negativ pasivitatea elevilor, învăţământul modern solicită aplicarea metodelor active şi interactive, a căror utilizare impune participarea activă a elevilor, le dezvoltă gândirea critică, imaginaţia şi creativitatea. Literatura de specialitate oferă o imagine clară asupra antitezei ce se formează între metodele tradiţionale şi cele moderne. Metodele tradiţionale sunt acele metode utilizate în cadrul şcolilor încă din cele mai vechi timpuri şi au următoarele caracteristici: pun accentul mai mult pe însuşirea cunoştinţelor, elevul devenind astfel doar un receptor de informaţii; sunt centrate pe activitatea de predare a profesorului, elevul fiind văzut ca

BDD-A29449 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:41:52 UTC)

un obiect al instruirii; sunt orientate, în principal, spre produsul final; au un caracter formal, sunt rigide şi stimulează competiţia; procesul de evaluare devine o simplă reproducere a cunoştinţelor.

La polul opus, metodele moderne au următoarele caracteristici: sunt centrate pe activitatea de învăţare a elevului,acesta devenind subiect al procesului educaţional; implică elevii în actul didactic şi formează capacitatea acestora de a emite opinii şi aprecieri proprii asupra fenomenelor studiate; elevul nu mai este un receptor de informaţii ci devine un participant activ în procesul de educaţie; sunt centrate pe acţiune, pe învăţarea prin descoperire; sunt flexibile, încurajează învăţarea prin cooperare şi capacitatea de autoevaluare la elevi; relaţia profesor-elev este democratică, bazată pe respect şi colaborare, iar disciplina derivă din modul de organizare a lecţiei.

Un bun profesor trebuie să cunoască şi să ştie să utilizeze toate metodele compatibile cu materia pe care o predă, adaptându-le creator la obiectivele urmărite, la variatele stiluri şi moduri proprii în care învaţă copiii şi tinerii de astăzi.

BIBLIOGRAPHY

1. Stoica-Constantin Ana, *Creativitatea elevilor,* E.D.P Bucureşti, 1983.
2. Roşca Alexandru, *Creativitatea generală şi specifică*, Bucureşti, Ed. Academiei, 1981.
3. Paul Popescu - Neveanu, P, Zlate M., Creţu, T. (redactori), *Psihologie şcolară*, Bucureşti, Universitatea din Bucureşti,1987.
4. xxx, *Curriculum Naţional.Programe şcolare pentru învăţământul primar* (Ministerul Educaţiei Naţionale, Consiliul Naţional pentru Curriculum, Bucureşti, 1998).
5. Cerghit Ioan-*Metode de învăţământ*, E.D.P. Bucureşti,1976.
6. Miron Ionescu, *Demersuri creative în predare şi învăţare*, Ed. Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2000.

BDD-A29449 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:41:52 UTC)